

Československo není jen historie

Dámy a pánové, vážení přítomní,

požádal jsem pana inženýra Beneše, místopředsedu mladoboleslavské jednoty ČSOL, abych na tomto setkání, na němž vzpomínáme na hrdinství příslušníků Stráže obrany státu, kteří zde před 70. roky bránili Československou republiku, také mohl pronést několik slov.

Nejsem, pravda, členem Československé obce legionářské, ale je mi ctí být alespoň jejím dlouholetým příznivcem. I proto jsem se snažil alespoň nepatrným dílkem přispět ke zřízení tohoto pomníku, k jehož slavnostnímu odhalení došlo na den přesně před pěti roky a jež bych chtěl tímto připomenout, jakož i ty desítky obětavých dobrovolníků, kteří se o jeho vznik zasloužili.

Druhým důvodem mého vystoupení je spojení mezi událostmi září 1938 a československými legionáři. Letos je totiž půlkulaté (70.) výročí nejen pohnutých událostí září 1938, ale i vzniku první Československé republiky (90.), o něž se legionáři zasloužili podstatnou měrou. A zrovna tak podstatnou měrou přispěli k její obraně v době nacistického ohrožení (mnoho z nich bylo příslušníky SOS), a v době okupace patřili mezi ty nejuživěji pronásledované. A právem, protože drtivá většina z nich patřila mezi nesmiřitelné, aktivní odpůrce nacismu a československé vlastence.

A z druhého důvodu vyplývá ještě třetí, omlouvám se, že poněkud osobní. Oba mí dědečci byli totiž legionáři. Jeden z nich ruský, druhý italský. A ten druhý, příslušník pluku č.35 („Foligno“) československých legií v Itálii, by 20.zářím (tedy právě dnes) slavil své narozeniny. Nepředstavitelné stodvacátéprvé. A tak dnešní vzpomínka na Stráž obrany státu, na hájení Československé republiky v roce 1938, je tak trochu i vzpomínkou na tohoto mého dědečka.

Chtěl bych připomenout, jak ostatně vyplývá z názvu mého příspěvku, že Československo není jen historie. Pravda, jako státní útvar už neexistuje. Ale pouhý fakt, že se tu dnes scházíme, je důkazem, že alespoň duchovně něco z něho stále žije. Dospíval jsem v 60.létech, kdy na krátký čas ožila naděje na návrat demokracie velmi blízké té prvorepublikové, přinejmenším na ni a její ideály navazující. A ten, kdo tuto dobu zažil, určitě potvrdí, jakou úctou v té době republika i její představitelé (Masaryk, Beneš) mezi společenskými elitami i mezi prostými lidmi požívali. A znovu pak po návratu svobody v roce 1989. Mimochodem, jsem přesvědčen, že právě to patřilo k hlavním důvodům, proč se řada lidí nemohla smířit s rozdělením Československa na konci roku 1992.

Ale i po tom rozdělení nebylo náhodou, že jsme se vzepřeli změně některých symbolů, třeba vlajky, ač samozřejmě víme, že české barvy jsou červená a bílá, a že ten modrý klín byl po roce 1918 přidán za Slovensko. A mnozí z nás dodnes bolestně neseme to ticho, které se rozlehne vždy po skončení české hymny. Vždy nám chvílku trvá, než si uvědomíme, že ta slovenská část už nezazní. A také není náhodou, co se říká, že leccos z myšlenek a zásad, na nichž je založena dnešní Evropská unie, bylo inspirováno masarykovským Československem, především jeho ideály humanitními.

Jak povědomě nám dodnes zní třeba myšlenky z Masarykovy knihy Světová revoluce, kde definuje humanitu jako respekt každého člověka k člověku druhému (věčné věčnému nemůže být lhostejno), jako zásadu, že člověk člověkem nesmí být užíván jako prostředek, jako zásadu politické i sociální rovnosti všech občanů ve státě a sblížení a sjednocení států,

jako víru v pokrok (neustálé zdokonalování) společnosti a v úlohu vědy a vzdělání v tom pokroku.

A nezůstalo jen u slov, přes veškeré pozdější pomluvy bylo prvorepublikové Československo státem nejen demokratickým, humanitním (kolik jen uprchlíků z nejrůznějších diktatur u nás našlo azyl a druhý domov!), ale v rámci tehdejších možností i sociálně citlivým, tedy se sociálně pokrokovým, s neustále zdokonalovaným sociálním zákonodárstvím. Když třeba mluvíme o Dr. Miladě Horákové, popravené totalitním režimem, kdo si dnes vzpomene, že ve 30. letech pracovala v Ústředním sociálním úřadu Hl. města Prahy a že se už jako mladá právnička významně podílela na tvorbě nového občanského zákoníku země? A lidí jejího typu, vzdělaných a se silným sociálním cítěním byla v první republice celá řada, a inspirování citovanými ideály humanitními vytvářeli mladému státu pověst, v níž přežívá dodnes, a která ještě nadlouho bude inspiraci všem, kdo jsou souhlasně s T.G. Masarykem přesvědčeni, že „demokracie není pouze formou státní, nýbrž také metodou všeho veřejného a soukromého života, je názorem na život.“

A tak, když zde dnes vzpomínáme na hrdinné obránce Československa z roku 1938, mějme na paměti, že nebránili jen zemi, její obyvatele, jejich životy a majetek, ale také ideál, kterému upřímně věřili (ostatně byl to právě T.G.M., pro něhož voják nebyl jen tupým vykonavatelem rozkazů, nýbrž občanem ve zbrani), a který se v této zemi ku prospěchu všech jejích obyvatel postupně realizoval. Ideál, který nezastaral, který stále žije a za který stojí za to dále bojovat. A dokud tomu tak bude, nebudou tato setkání jen jakýmsi víkendovým srazem milovníků vojenské historie, nýbrž také aktivním přihlášením se k těm ideálům, za které tu naši předkové v roce 1938 bojovali, k ideálům v nichž Masarykovo Československo stále žije.

Dámy a pánové, vážení přítomní, děkuji Vám za pozornost.